

tunicæ, exterior una quam à peritonæo, ut & uestica ipsa ceteraq; quæ illo ambiuntur, insigniter ualidam ac crassam obtinet. Hæc principiū ducit à membranis uasa uterū accedētia continētibus, uterumq; peritonæo cōmittētib. A peritonæo enim quæ uasa ipsi cōnascunt, quæ à maxima uasorū^k distributione supra sacrum os facta, uersus crura tendunt, ipsius peritonæi partes processus ue enascūtur, illis membranarū substantia formaq; simillimi, quæ mesenterii efformāt. Sunt enim hi processus instar duarū tenuium membranarū in ipsarū medio uenas & arterias deducētiū, & multo adipe oppletarū. Atq; tales membranæ à peritonæo utrinq; procedūt, quæ toti ceruicis & fundi uteri lateribus ad eum modū cōmittunt, quo cauæ intestinorū Anatomiciis uocatae parti mesenterii^m applārari docuimus: & quemadmodū mesenterii^m intestinis tertiā obducit tunicā, ita etiā hæc peritonæi mēbranz utrobique uterū accedētes, in secundā ipsius degenerant tunicā, longē crassiorēⁿ ea quam mesenterii^m intestinis offert. quod scilicet quatuor peritonæi portiones, utrinq; nimirū duæ, eam efformant, quum intestinorū tertiā tunicā duæ tantū membranæ constituunt. ueluti & in canibus & suis accidere uidemus, quibus^o ambæ uteri partes instar intestini sunt, singulæq; suo duntaxat latere ad peritonæum in lumborū regione colligant: quū unicus & simplex muliebris uterus utrobique peritonæo connectat. Porro præsentis tunicæ crassities ob hoc duntaxat nō tanta est, quod tot peritonæi partibus cōstituat, sed quia hæc in cōtracto, neq; grauidō utero impense collecta compressaq; est, uti & modō de interna dicturus sum.^p Interna fundi uteri tunica ipsi peculiaris ac propria est, neq; à peritonæo pender, & quæ prius narrata est uteri substantiā constituit. Hæc tunica in non prægnatū utero (quem donec aliud subiūxero, subaudiri uelim) crassitie omnes reliquorū corporis organorū tunicas, ut tres^r uentriculi & intestinorū simul etiā implexas, uincit. Ipsa tamen omni ex parte non pariter crassa uisitur. Vbi enim fundi efformat^s orificiū, crassissima est, & paulo quā alibi compactior: deinde etiā in^t media sede superioris fundi partis crassa quoq; est admodū, & ut in sinus uteri enarratione dicebā, in ipsum quasi sinum extuberans. Ceterum quæ uter in obtu^u fos^u angulos definit, semenq; deferentia uasa excipit, hæc tunica tenuior, minusq; secantibus spissa, quā in reliqua parte occurrit. In lateribus autem & anteriori & posteriori sede pariter crassa uisitur, adeoq; compacta, ut nihil præter ipsius substantiam citra fibrarū quibus abundat distinctionē, utcunq; eam disseces, intueri liceat: facileq; hallucinari illos intelligas, qui hanc uteri tunicā geminā esse uolunt, in dextris quidem unā, in sinistris uerō alterā, quasi utriusq; manus cōcaua simul ex opposito iungeres, ac singulas manus singulas esse tunicas fingeres. Ad eum enim Galeni locus in libro de Vteri sectione ualuit, ut in dissectione peritiores, eum legentes, utriusq; dein constructionem inquirentes, suoq; sensu derogantes, illum geminum, etsi non sit, descriperint. quod profecto nō accidisset, si^x uaccinum caprinum ue uterum diuississent, quem inibi, non uerō muliebrem, Galenus describit. Si enim exquisitē uaccinum aggrediaris, & partem ipsius quæ ab uteri ceruice ad eam usque sedem habetur, quæ is primū in arictis cornua duci conspicitur, tunica^y liberaueris, quæ à peritonæoeducta toti huic uteri parti communis, simplexq; existit, mox interna uteri tunica in cōspectu erit, non unica quidem, ut exterior, sed gemina, utriusq; scilicet uteri partis una peculiaris. quippe tunica exteriori ablata, uaccini uteri pars, quæ prius unica cernitur, ita gemina est, ac si indicē cum medio simul iunctum conspiceres: aut ut de cornibus arictis dicebam, duorū cornuū radices internis lateribus inuicem committeres. Neq; solum id Galeni nomine in uaccino utero expendendū uenit, uerū etiam externam utrorumq; fundi uteri partium communem tunicam ab interna, quæ singulis uteri partibus peculiaris est, adimens accuratē, obseruabis non oscitanter spectandum uenarum arteriarumq; implexum, inter internam externamq; tunicas consistentem: sed adeo internæ connexionem, ut eius connexus gratia internam uteri tunicam Galenus uenosam (uti sanē est) appellandam duxerit. Verū interim muliebris uterus^z substantia adeo compacta constar, ut uix uenæ capillorum modo tenues appareant, neque interna tunica non prægnantibus uenis cōspiciuis intertexta cernitur. At de uteri uenis & arterijs paulo post agetur, & nunc internæ tunicæ quæ in muliebris uteri fundo simplex, uti diximus, est, fibræ explicandæ ueniūt. Triplici namq; fibrarū genere intertextitur, ac rectas quidē intimas exigit, sed eas nō ita numerosas. Extimas habet orbiculares, transversasq; rectorum copiam utcunq; uincētes. At medias, quæ oblique sunt, possidet plurimas, easdemq; robustissimas. Atq; hæc omnes in his quæ utero aliquandiu gesserunt, non secus quā in uestica flatibus turgida cernuntur, in hisq; omnia iam emutātur. Venæ etenim ac^{aa} arteriæ uterū aduētes magnæ admodū & cōspiciuæ sunt. ac interior uteri tunica tanto tenuior rariorq; & magis neruea uisitur, quanto magis uterus ipse in magnitudinem promouit. Neque amplius exanguis aut nullis consta uenis apparet, uerū magnæ frequentesq; uenæ eam intertextunt, ad internam ipsius superficiem usque ad^{ab} secundas uidelicet, admodū dilucidē procedentes: ac deniq; (ut semel dicam) in utero gerētibus omnia à nō prægnantibus plus minus emutātur. Ceruicis porrō uteri ne Natura largitur, eam dico qua duo penis corpora

Quemadmodum enim illa in uolucro inter neruū carū quā alia fungosa spōgiofaq; oppleta esse diximus substantiā cōstituit tunica, eiūsmodi etiā substantiæ fungosæ beneficio uteri ceruix penis modo muliere uenerē siculi (quas & alas alij uocant) ac cuticulares illius carū tudo penē amplexura, arctatur, & quod ad rectā uiri Arq; hoc parū ceteri animaduēterūt Anatomici, ceruicis intertextā, non aliter ac^{ac} uestica sit ceruix, singētes. Cuius delectationē fortassis augeret, & ille cōstringentiū ac cinis relinquerent, nimis tamen uoluntariā uim Naturæ pacti penem plus satis uteri ceruicis arbitrio subiecissent in puellari ætate delicatiorē molliorēq; esse: cōquentius pepererunt, callosiorem temporis successu re illam in uetulis subinde assimilant. crebro enim cōgru collisione ceruix occallefcit: & frequenti astringentium secus indurefcunt, quā ob continuum acremq; humorem mutari consueuerūt. Venæ & arteriæ ceruici insertæ semper uisæ sunt, quā fundi, at diuersum utero gerentium arteriarumq; seriem unā cum feminalium uasorum ciam, ut deinde uteri connexu quoq; sermoni addito, hierum^{ad} testes uteri accumbunt lateribus, non prægnantibus superior pars consistit, utero autem gerentibus eandem uerū extenditur, eo inferiū quā ipsius summum habent. Innituntur autem peritonæo ea parte, qua ilium neq; aliter quā^{ae} feminalium uasorum beneficio peritonæo nōres multo sunt, forma autem oblongiores, & secundū si latiores quā^{af} spissiores effici deberent, anteriū postē qualis, ac haud secus quā^{ag} multæ eademq; exiguae uasibus tuberculis oppleta uidetur. Substantia quippe non innato sibi humido leui, continua & æquali: uerū durā membranæ glandoso corpori non ablimili, & præterea consistentes plexus, sinuosa cauaq; Habent enim multam tenui aqueoq; humore plenos, qui prius non læso modo crepante, in miram altitudinem inter dissecandū piam exilire solet. At huiusmodi sinibus nulla peculiaris ipsorū testiu^{ah} superficies sunt, & nō unus, sed plures, neq; substantia mēbranco in uolucro undiq; circū datur. hoc quidem durum est: sed tenue & longē^{ai} illi in uolucro duritia & crassitie cedens: neq; adeo promptē à testium le, & sui testis substantiæ magis participans. Præsens i uiris usum præstat. Seminarijs enim uasis excipiendis aptiam. Præter hanc tunicam mulierum testes nullum ex peritonæi membranæ processus seminaria uasa continēt, testium mediā duntaxat partem integunt, non autem sus induunt. Seminaria uasa mulieribus similiter ac uiris parem omnino cum uirorum uasis ortum sortitæ, at partes. Dextra enim uena ac arteria, quemadmodū & alia dextrorū peritonæo, ut in uiris, firmatæ, ad sui lateris ria uenæ cōmittitur, ambæ inuicem, ut uirorū uasa potitudine exciderūt, inuolucro inuoluitur incipiunt: non quationē absumētes, uerū mediā sui partē uena ac arteria uant, multiplici sobole in uteri fundum excurrentē. Quæ est, paulatim magis magisque, ut in uiris, inuoluitur, uarico si elatori testis parti adnatū, & similiter atq; in uiris ram inuolucrū diffundēs. Deinde uas semē deferēs secundū magis testi orbiculatim, q̄ in posteriori solū sede aduo-

Libro de V-
terifsectione.

Interioris tu-
nicæ uteri fi-
bræ cuius
modi.

Prægnantiū
uteri cuius
modi.